

Anuari

de la Formació Professional

a Barcelona 2015

Formació Professional Formació Professional Formació Professional

Crèdits:

Aquest anuari ha estat elaborat per l'Observatori de l'FP a Barcelona de la Fundació BCN Formació Professional, amb el següent equip de treball:

Coordinació:

Anna Punyet. Tècnica de l'Observatori de l'FP. Fundació BCN Formació Professional.

Equip de treball

Àngel Tarriño. Consultor independent.

Anna Punyet. Tècnica de l'Observatori de l'FP. Fundació BCN Formació Professional.

Jordi Castillo. Coordinador de l'Àrea de projectes europeus i relacions internacionals.
Fundació BCN Formació Professional.

Àngels Santigosa. Directora d'Estudis- Gerència d'Ocupació, Empresa i Turisme de l'Ajuntament de Barcelona.

Teresa Udina. Economista- Departament d'Estudis d'Ocupació, Empresa i Turisme de l'Ajuntament de Barcelona.

Tota la informació que conté aquesta publicació es pot descarregar en l'espai web de l'Observatori de l'FP, accessible des de la pàgina web de la Fundació BCN Formació Professional:

www.fundaciobcnfp.cat

© 2016 Fundació Provada BCN Formació Professional

Tots els drets reservats

Preimpresió i impressió: Fotoletra S.A.

Dipòsit legal: B-14439-2016

INTRODUCCIÓ

Aquesta publicació que teniu a les vostres mans és la primera edició d'una nova proposta de l'*Anuari de la Formació Professional a Barcelona* i és fruit d'un procés de reflexió i d'avaluació sobre l'impacte i la usabilitat que al llarg dels darrers cinc anys ha tingut l'*Anuari* entre els diferents agents educatius i socials de la ciutat de Barcelona.

Aquest nou format pretén mostrar de manera sintètica i visual les conclusions més rellevants obtingudes en el procés d'elaboració de l'*Anuari 2015*, aprofundint en l'anàlisi dels principals aspectes de l'FP tot defugint de l'estructura clàssica de la divisió del mercat del treball i el sistema de l'FP.

Des de la Fundació BCN Formació Professional volem agrair a tots els professionals entrevistats o que d'alguna manera han aportat idees per aquest nou format; Ricard Coma de l'Escola Pia Nostra Senyora, Lorenzo Di Pietro de Barcelona Activa, Raül Segarra del Departament d'Empresa i Ocupació, Jesús Maria Prujà del Consell Interuniversitari de Catalunya, Miquel Àngel Alegria d'IVALLUA i Montserrat Peral de l'Observatori de la Joventut.

Finalment, cal esmentar que aquest document no hauria estat possible sense la implicació de persones i institucions que han contribuït a facilitar-nos les dades necessàries i a donar el seu suport per a la seva correcta interpretació. Així, des de la Fundació BCN Formació Professional volem agrair especialment el suport dels seus organismes:

- Àrea d'estudis - Departament d'Estudis. Gerència d'Ocupació, Comerç, Empresa i Turisme. Ajuntament de Barcelona. Àngels Santigosa i Teresa Udina
- Direcció d'Organització i Gestió. Barcelona Activa. Gerència d'Ocupació, Comerç, Empresa i Turisme. Ajuntament de Barcelona. Montse Blanes.

- Consell Interuniversitari de Catalunya. Secretaria d'Universitats i Recerca. Departament d'Economia i coneixement. Generalitat de Catalunya. Natàlia Braojos i Sílvia Cobo.
- Consorci per la Formació contínua de Catalunya. Generalitat de Catalunya. Alejandro Lobaco i Josep Marquez.
- Departament d'Ensenyament. Melcior Arcarons, Jordi Puigdollers i Josep Formentí
- Programes Internacionals de Formació Professional. Departament d'Ensenyament. Generalitat de Catalunya. Toni Díaz, Àngels Font, Ferran Castrillo.
- Consorci d'Educació de Barcelona. José Antonio Martín, Jordi Baró i Joan Hidalgo.
- Associació de Ciutats Europees Xarxa FP. Sol Bermejo.
- Àrea de Programes Internacionals. Sub. Gral. d'Autoritzacions Inicials de Treball. Departament de treball, afers socials i famílies. Generalitat de Catalunya. Esther Estany i Adriana Andrés
- Fundació Jesuïtes Educació. Beatriz Feijoó.
- Institut Lluïsa Cura. Maria Creus.
- Institut de Mitjans Audiovisuals EMAY. Mónica Vargas.
- Escola d'Hoteleria i Turisme CETT. Isabel Lugo.
- Escola Massana. Centre d'Art i Disseny. Sensi Cervantes.

- Centre d'Estudis Sant Francesc. Juanjo Sánchez.
- Institut Escola d'Hoteleria i Turisme de Barcelona. Laura Pascal.
- Institut Bonanova FP Sanitària. Àfrica Marzal.
- Institut Joan Brossa. Tatiana Soler.
- Escola d'Art La Industrial. Sandra Yelo.

Fundació BCN Formació Professional.

INDEX

Metodologia i fonts d'informació	7
Marc de referència: Europa i Catalunya	8
Context econòmic a Barcelona	9
Oferta d'FP inicial	12
Perfil alumnat FP	14
Famílies professionals i titulacions	16
Contrast oferta i demanda de cicles	18
Millora de l'ocupabilitat	20
La trajectòria laboral dels graduats en FP	22
Ofertes de feina vinculades a l'FP	24
Continuació d'estudis	26
Abandonament	28
Formació Contínua	30
L'entrevista	32
Recomanacions	34
Crèdits	35

METODOLOGIA I FONTS D'INFORMACIÓ

El present *Anuari* ha estat possible gràcies, d'una banda, a la concessió de dades per part dels organismes col·laboradors que han facilitat dades de forma directa a la Fundació BCN Formació Professional i, de l'altra, a la sistematització de la informació que diferents entitats faciliten a través de les seves pàgines web. La informació facilitada respon tant a registres administratius propis de l'administració pública com a bases de dades del sector privat o enquestes específiques realitzades a la població.

Aquesta diversitat de fonts d'informació planteja el repte de l'homogeneïtzació, especialment entre els nivells formatius. Ara bé, l'accessibilitat de la informació de forma desagregada i per registres és el que ha facilitat l'estandardització i, per tant, és el que ha permès poder fer la comparativa tant territorial com categòrica a partir del càlcul d'indicadors normalitzats (taxa d'atur, taxa d'ocupació, etc.) basats en l'Enquesta de Població Activa (EPA) que elabora l'INE de forma trimestral.

Concretament, els organismes dels quals s'han obtingut dades per l'elaboració de la present edició de l'*Anuari* són els següents:

- *Consorci d'Educació de Barcelona*. Dades sobre el sistema d'FP
- *Consorci per a la Formació Contínua de Catalunya*. Dades sobre la formació continuada
- *Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya*. Dades sobre el sistema d'FP inicial i dels PFI
- *Departament d'Ensenyament i Consell General de Cambres de Catalunya*. Dades de l'enquesta d'inserció laboral dels ensenyaments professionals
- *Departament d'Estadística de l'Ajuntament de Barcelona*. Dades del mercat de treball a la ciutat de Barcelona
- *Institut d'Estadística de Catalunya*. Dades de l'Enquesta de Població Activa i indicadors del Repte Europeu 2020
- *Instituto Nacional de Estadística*. Dades de l'Enquesta de Població Activa
- *Oficina d'Accés a la Universitat de la Generalitat de Catalunya*. Dades sobre les vies d'accés als estudis universitaris
- *Observatori d'Empresa i Ocupació de la Generalitat de Catalunya*. Dades sobre el mercat de treball

MARC DE REFERÈNCIA: EUROPA I CATALUNYA

*"Education 2030: Towards inclusive and equitable quality education and lifelong learning for all".
Incheon Declaration- World education Forum 2015 &
4th -The 2030 Agenda for Sustainable Development*

*"Promote sustained, inclusive and sustainable,
economic growth, full and productive employment
and decent work for all". 8th The 2030 Agenda for
Sustainable Development*

8

Sense uns objectius clars i mesurables i sense un model d'educació, de societat i en definitiva de ciutadania difícilment es pot anar avançant cap al benestar social i econòmic a la ciutat de Barcelona. Quin model de ciutat volem? Quin model formatiu es vol impulsar i quin paper pot tenir la formació professional?

En aquest darrer any la Unió Europea, juntament amb altres organismes internacionals (OCDE, UNICEF, Unesco...) està debatent sobre el futur i model de les societats. La nova Agenda 2030 està reformulant els marcs teòrics vers a una societat més inclusiva, equitativa i sostenible que redueixi al màxim les desigualtats socioeconòmiques existents entre els ciutadans. Malgrat avançar en aquests termes, els reptes 2020 establerts en l'Estratègia Europa 2020 continuen vigent perquè ens permeten visibilitzar quant lluny estem d'assolir els reptes europeus marcats en el seu moment. En matèria d'FP no hem d'oblidar el Comunicat de Bruges en el qual es recomanava impulsar una FP de qualitat, integral, internacional i que promou la innovació en cada un dels estats membres. Recomanacions que no són gaire distants del quart objectiu de l'Agenda 2030 pel desenvolupament sostenible¹ centrat en la qualitat i l'equitat de l'educació. Alhora, des del punt de vista del mercat de treball s'acorda treballar per promoure un creixement econòmic sostenible i una ocupació plena i digna per a tothom.

Ara bé, al marge de les voluntats, cal conèixer que ens diuen les dades: els principals indicadors estratègics 2020 per Catalunya ens mostren una realitat força dualitzada ja coneguda: d'una banda, un escenari força positiu, competitiu i favorable i de l'altra, un de menys favorable i que requereix d'una intervenció a curt i llarg termini.

■ Dos escenaris: un de favorable i competitiu i un altre de desfavorable i de baixa qualificació

El primer escenari mostra una població amb una alta qualificació amb estudis universitaris i d'FP de grau superior capaç de donar resposta a les economies del coneixement i als nous perfils professionals propis de les competències del segle XXI. En aquest sentit, cal esmentar, en primer lloc, l'aposta que ha fet la ciutat de Barcelona per millorar l'oferta dels cicles formatius de grau superior (en endavant CFGS) i, per tant, per incidir en la millora de la qualificació a nivells superiors de la seva població i, en segon lloc, la revalorització d'aquests cicles per part del mercat de treball, el qual valora la pràctica i els nivells formatius d'aquests estudis.

I el segon, el d'una població amb una baixa o poca capacitat competitiva fruit dels seus baixos nivells formatius. Segons les dades de l'Eurostat a Catalunya el 16% dels joves d'entre 15 i 24 anys no estudien ni treballen, el 18% de les persones d'entre 18 i 24 anys no continuen la seva etapa formativa. Aquestes dades evidencien que un

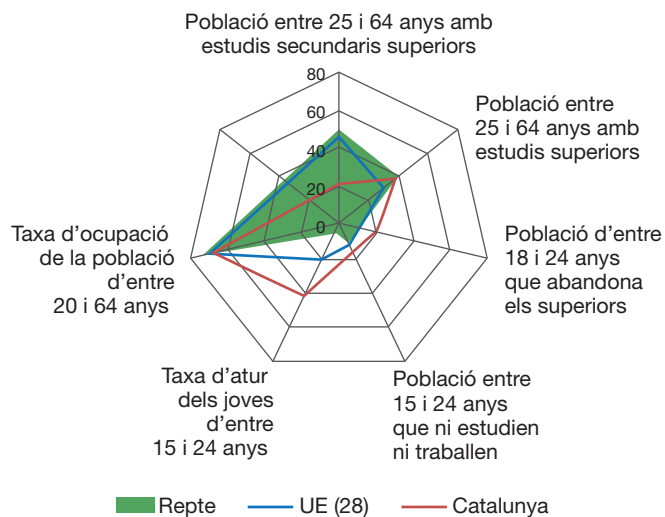
¹ Per més informació sobre els 17 objectius: <https://sustainabledevelopment.un.org/post2015/transformingourworld/publication>

volum important de joves poden quedar exclosos del mercat laboral i, per tant, fora del sistema. També cal destacar la taxa d'atur juvenil (població de 15 a 24 anys) del 42% davant del 20% de la mitjana dels estats membres, UE28.

Davant d'aquesta situació cal plantejar-se com podem millorar la qualificació del jovent que abandona la seva trajectòria formativa en un context social i econòmic cada cop més qualificat i especialitzat: cal preguntar-se quin paper pot tenir l'FP i els programes de segones oportunitats davant d'aquesta pèrdua de talent. L'FP ha de tenir un paper encara més actiu davant d'aquest segon escenari però cal reflexionar-hi per tal de poder continuar treballant en una FP de qualitat i adaptada a tots els nivells d'aprenentatge.

En tot cas, l'FP hi té un paper important i així ho esmenta CEDEFOP en el seu informe *Promoting learning for work; "Education and training, skills and qualifications are becoming prerequisites to growth and development"*.²

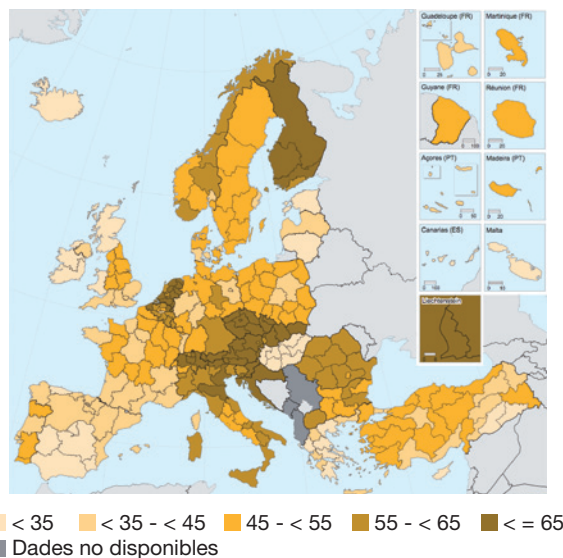
Indicadors estratègics 2020. Regions NUTS 2. Catalunya i UE28. 2015

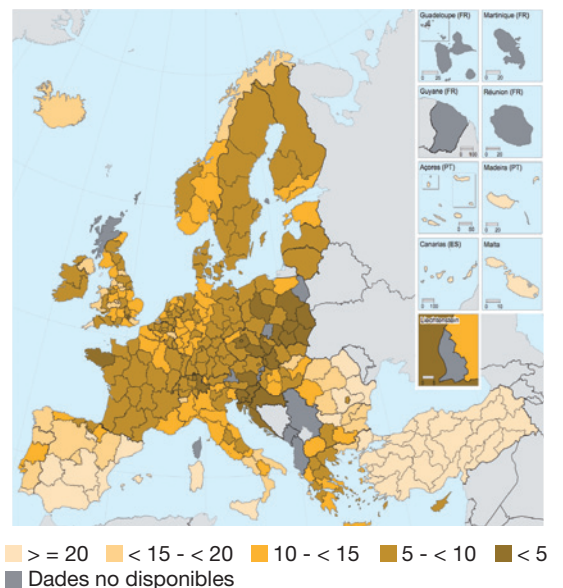
Font: elaboració pròpia a partir de les dades d'Eurostat

²Per més informació <http://www.cedefop.europa.eu/en/publications-and-resources/publications/4114?src=email&freq=weekly> pàgina 4

Volum d'estudiants que estan estudiant FP. (%)

Abandonament prematur. (%)

Font: eurostat

CONTEXT ECONÒMIC A BARCELONA

10

L'any 2015 el creixement real de l'economia de Catalunya ha estat del +3,4%, el millor resultat en 9 anys, després d'augmentar de forma progressiva durant els quatre trimestres de l'exercici, en un context caracteritzat també per l'evolució positiva del PIB als àmbits espanyols (+3,2%) i de la Unió Europea (+1,9%). Des del punt de vista de l'oferta també s'observa una evolució positiva pel conjunt de l'any; indústria (+2,7%), construcció (+3,4%) i serveis (+3,6%) especialment la bona marxa de les exportacions i del turisme. Tot plegat incideix també en la millora dels indicadors del mercat de treball en termes de creació d'ocupació i disminució de l'atur.

■ Millora del PIB i l'activitat econòmica a Barcelona

A Barcelona ciutat s'estima que el PIB ha augmentat un +3,2% respecte del 2014, després de millorar gradualment la seva evolució al passar d'un increment interanual del +2,7€ el primer trimestre al +3,7% l'últim trimestre de l'any. Tots els sectors, a excepció de la indústria (-0,4%), experimenten un creixement positiu del PIB i més favorable que el d'anys anteriors. El sector serveis mostra un major increment (+3,6%), seguit de la construcció (+2,2%) i l'agricultura (+1,6%).

Els resultats de l'Enquesta de Clima Empresarial per l'Àrea Metropolitana de Barcelona (en endavant AMB) el 2015 corroboren la conjuntura de recuperació. Cal destacar especialment l'evolució de l'hoteleria i la indústria, que registra el saldo positiu des de 2009 i millorar la facturació a l'estranger, l'ocupació i la inversió. La construcció és el que mostra uns resultats més moderats, però pren valors positius per primer cop des de 2009. L'activitat turística tanca l'any 2015 amb màxims

històrics de visitants i pernoctacions. També cal destacar la notable capacitat de captació de congressos internacionals.

Quant al teixit empresarial, Barcelona compta amb 170.197 empreses a 1 de gener de 2015, de les quals 72.314 són amb assalariats i 97.883 sense assalariats. En l'àmbit de l'emprenedoria, segons l'informe Executiu Catalunya 2014 del Global *Entrepreneurship Monitor*, la taxa d'activitat emprenedora (TEA) de la població resident a la província se situa en el 7,3% i assoleix el valor més alt des de 2008.

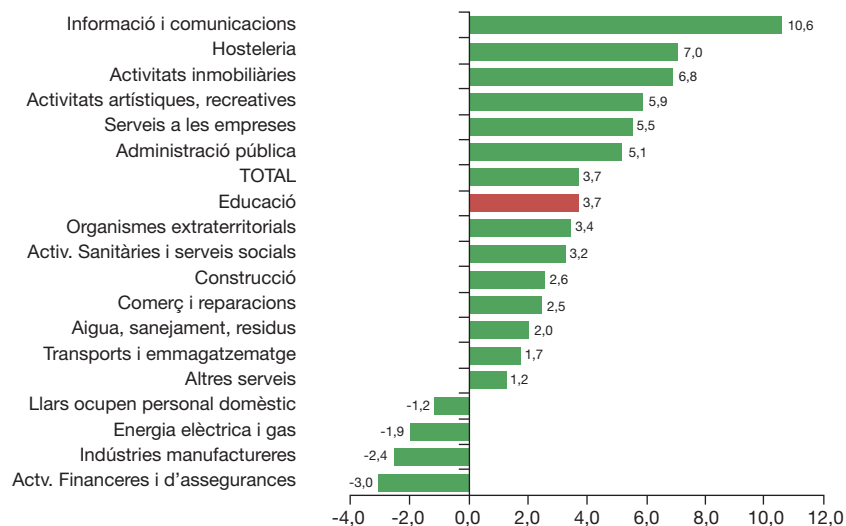
■ Les TIC i l'hoteleria són els sectors que més ocupació generen

Quant als indicadors del mercat de treball, Barcelona tanca l'any amb 1.027.455 afiliats; 33.943 més que l'any anterior, fet que suposa la millor variació interanual (+3,4%) des de 2006. Barcelona tanca l'any amb les taxes d'activitat (79,8%) i d'ocupació (69,2%) segons l'Enquesta de població activa superior a les de Catalunya, Espanya i la Unió Europea.

Pel que fa a la taxa d'atur assoleix un 13,3% a finals d'any, el que suposa una reducció de 3,1 punt percentual respecte el 2014 i un valor inferior a la mitjana catalana (17,9%) i espanyola (21%) i propera a la de l'UE (9,1%). Les persones registrades com a aturades a les oficines del SOC han estat 89.398, gairebé un -10% menys. Els joves menors de 25 anys representen el 4,7% del total i representa el 42% entre les persones de més de 45 anys. No obstant, cal esmentar que tots els grups d'edats experimenten una disminució.

El 2015 s'han signat 927.498 contractes, dels quals 123.231 són indefinits (13,3% del total) i 804.267 temporals (el 86,7%). D'aquesta manera, la

Afiliació al Règim General de la Seguretat Social per activitat econòmica a Barcelona (IV trimestre 2015). Variació interanual (%)

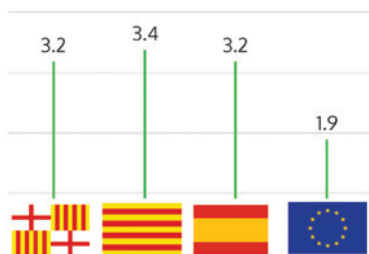

ciutat tanca el millor any des de 2008 pel que fa a la contractació indefinida (increment interanual +15%).

Les taxes d'ocupació i d'atur jove (16-24 anys) a Barcelona se situen en el 34,1% i el 19,9% respectivament. El 61,3% dels joves està econòmicament inactiu, mentre un 29,1% està ocupat i al voltant d'un 10% aturat. Tant la taxa d'atur juvenil com la població activa i ocupada de joves s'han reduït. D'altra banda, més del 40% dels contractes signats a Barcelona ho són per a joves. Aquesta contractació es caracteritza per ser temporal (88,6%), a temps parcial (49,1%) i de menys d'un mes (46,8%) en major intensitat que al conjunt de que al conjunt de la ciutat.

11

Creixement PIB comparat 2015

Creixement PIB sectorial BCN 2015

170Mil empreses

1.027Mil Treballadors increment del 3,4% des del 2006

Taxa activitat

79,8%

Taxa ocupació

62,2%

Taxa atur

13,3%

Contractació indefinida

13,3%

OFERTA D'FP INICIAL

12

■ Més oferta en CFGS

Barcelona ciutat compta amb 95 centres educatius que imparteixen FP a la ciutat. Entre aquests 95, a 81 es poden cursar CFGS i a 67 es poden cursar CFGM.

A Barcelona es concentra el 18,3% del total de centres de Catalunya que imparteixen CFGM i el 25,7% dels centres que imparteixen CFGS. Aquest fet és degut en part a una relativament elevada presència de centres privats i concertats a la ciutat ja que més de la meitat dels centres d'FP totalment privats de Catalunya (aproximadament un 55%) i un terç dels concertats s'ubiquen a Barcelona, en contraposició al 10% del total de públics. Aquestes dades assenyalen Barcelona com un pol d'atracció d'estudiants (no només d'FP) que és vist per institucions educatives privades com a una oportunitat.

Durant el curs 2014-2015 van cursar FP a Barcelona un total de 33.902 estudiants dels quals 12.197 (el 36%) van cursar un CFGM i 21.705 (64%) un de CFGS. El 44,6% dels estudiants d'FP van cursar els seus estudis a centres públics, el 38,2% a concertats i el 17,2% a privats. Els alumnes de CFGS estudien més a centres concertats i privats que els de CFGM (56,9% vs. 52,8%).

■ Augment de la demanda

La demanda i l'oferta d'FP han evolucionat positivament i amb intensitat durant els darrers 4 anys. El total d'alumnes d'FP s'ha incrementat en 5.800 efectius, fet que significa un creixement agregat del 20% i anual del 5%. Els estudiants de CFGS són els que han incrementat més el seu número (4.600) i representen per si sols el 79% de l'increment d'estudiants d'FP a la ciutat. Per altra banda, també es pot observar que els estudis de Batxillerat segueixen una tendència molt diferent als estudis d'FP

ja que, tot i que augmenta el volum d'estudiants, ho fa en números molt inferiors.

Per què s'ha incrementat tant la demanda (i oferta) d'estudis d'FP? Hi ha varis motius:

Evolució alumnes d'estudis secundaris postobligatoris a Barcelona

Milers Estudiants	Curs 2010-11	Curs 2014-15	Evolució (N)	Evolució (%)
CFGM	11,0	12,2	1,2	+11%
CFGS	17,1	21,7	4,6	+27%
Total FP	28,1	33,9	5,8	+20%
Batxillerat	21,7	22,0	0,3	+1,4%

Font: Observatori de l'FP. Fundació BCN Formació Professional a partir de dades del Departament d'Ensenyament

– Per una banda, molts dels estudiants d'FP (42,26%)¹ que finalitzen els seus estudis decideixen seguir estudiant algun altre itinerari vinculat a l'FP.

– L'FP és una opció cada cop més vàlida per a més individus en edats no típiques d'estudiant d'FP per qualificar-se o requalificar-se.

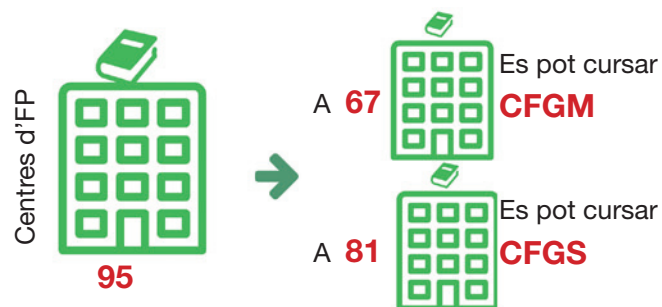
– En èpoques d'elevat atur molts individus accedeixen de nou a estudis secundaris.

– El mercat de treball actual i el sistema productiu són més competitiu i especialitzats que mai, fet que comporta que per accedir a un lloc de treball s'hagin incrementant els requeriments formatius per part de les empreses.

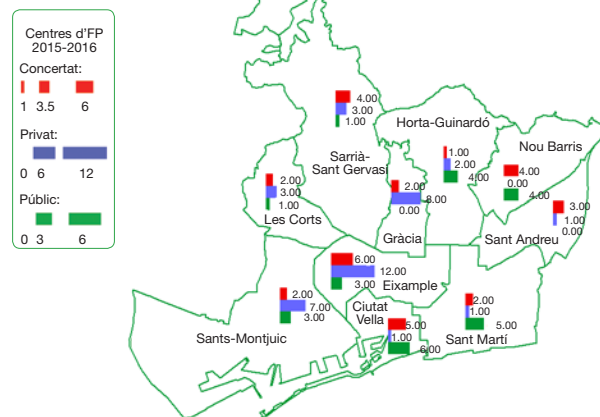
Aquest increment d'alumnes ha estat suportat en gran part pels centres concertats i privats, ja que d'aquests nous 5.800 alumnes d'FP, uns 3.600 (el 62% dels nous estudiants) cursen els seus estudis a centres concertats i privats.

¹ Dades per Barcelona ciutat de l'Enquesta d'Inserció laboral dels Ensenyaments professionals. Departament d'Ensenyament i Consell General de Cambres de Catalunya.

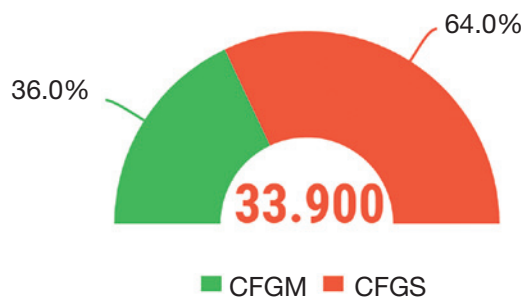
Oferta d'FP a Barcelona

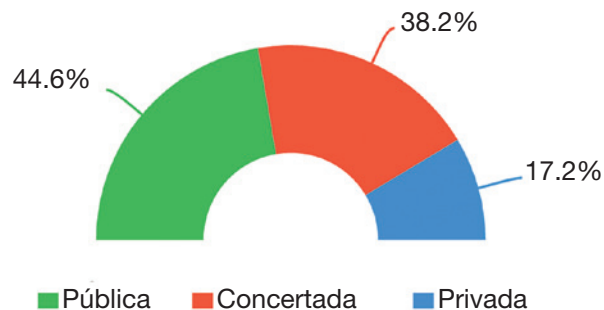
Centres d'FP segons titularitat per districtes

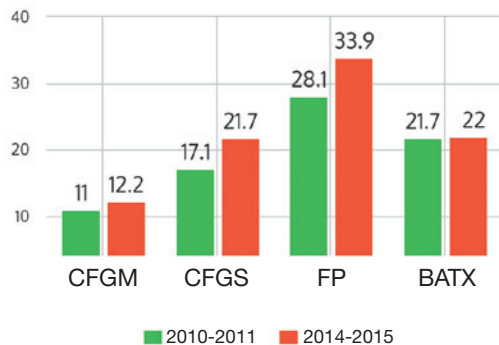
Alumnes FP a Barcelona

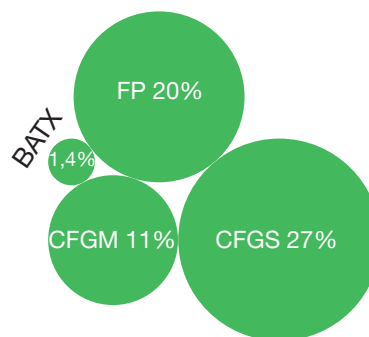
Distribució alumnat FP per titularitat

Evolució alumnat (milers)

Evolució alumnat (%) 2010 /2014-15

PERFIL ALUMNAT FP

14

■ Hi ha rols de gènere en l'FP

El 43,4% de l'alumnat d'FP a Barcelona és femení en front el 56,6% masculí, diferència que s'ha accentuat lleugerament d'ençà el curs 2010-11, on la matrícula femenina significava el 44,1%.

Les xifres per gènere varien notablement segons la família professional (a *imatge personal* el 95% dels matriculats són dones i a *administració i gestió i serveis socioculturals i a la comunitat* representen el 84%, en canvi en la família *d'informàtica i comunicació i fabricació mecànica* el 92% i el 97% respectivament són homes). Aquestes proporcions també canvien en funció de si observem CFGM o CFGS: hi ha més presència de dones als CFGS que als CFGM (46,3% i 38,2% respectivament). Així doncs, encara existeix una relació de gènere entre la família professional i l'ocupació, aquesta sovint associada al rol femení o masculí.

■ L'FP amplia edats

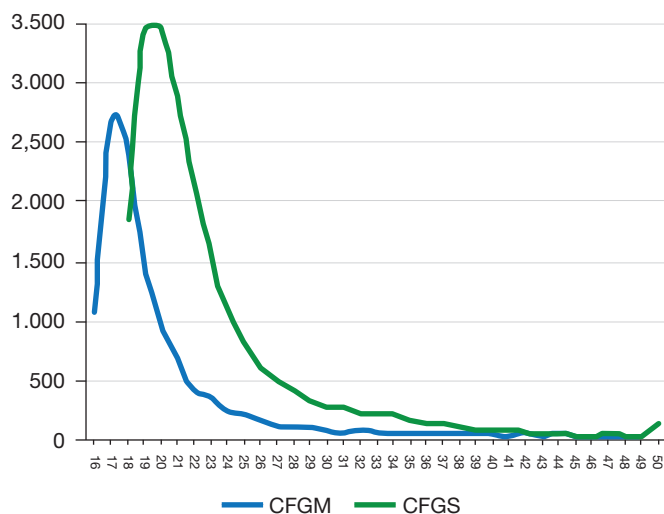
Les edats difereixen segons si l'alumne cursa CFGM o CFGS ja que l'accés als estudis es comencen a edats diferents. Els CFGM es poden iniciar amb 16 anys i els de CFGS amb 18. En tot cas l'edat mitjana dels alumnes de CFGM és de 20,8 anys i la dels CFGS de 23,2. Aquestes dades són rellevants ja que les edats més corrents per cursar CFGM són 16-18 anys i CFGS 18-20. Aquestes evidències assenyalen que molts dels alumnes, tant dels estudis de CFGM com CFGS, superen aquestes edats, de fet, el percentatge d'alumnes de CFGM majors de 18 anys és el 49% i els majors de 20 anys que cursen CFGS és de 59%. Aquest fet indica que els estudis d'FP són una opció cada cop més vàlida per a un ventall de població més àmplia i que és valorada com una opció

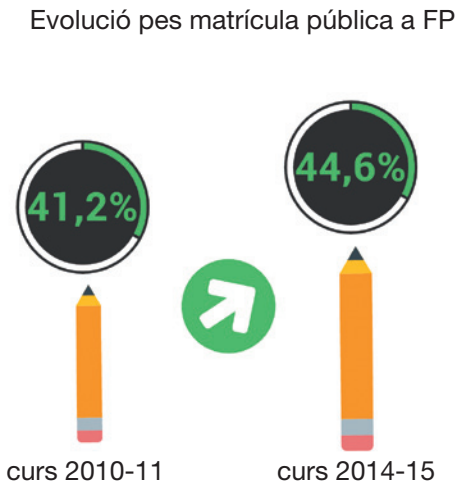
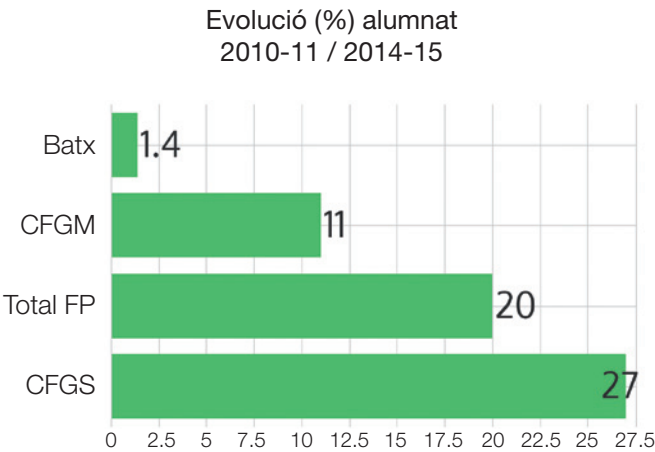
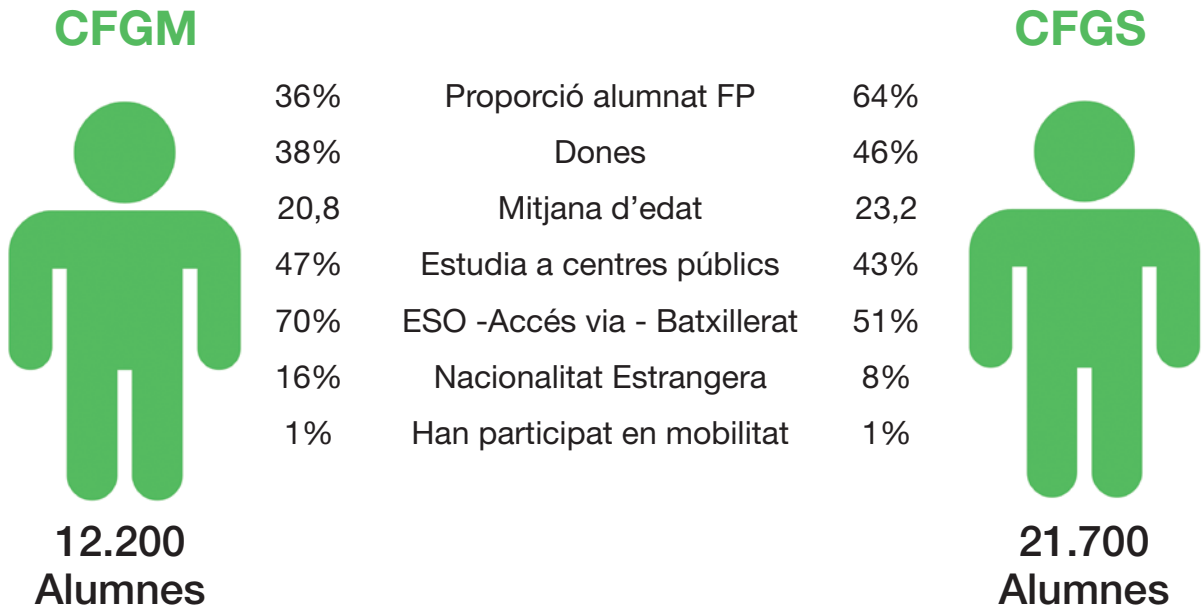
de requalificació professional. Un altre aspecte a comentar és la nacionalitat de l'alumnat on apreciem un major percentatge de població no espanyola entre els graus mitjos que en els superiors (16% davant d'un 8%).

■ Vies d'accés: ESO i batxillerat

El 70% dels alumnes de CFGM han accedit a aquestes estudis via ESO i el 51% dels alumnes de CFGS han accedit als estudis via Batxillerat. Ambdues vies són les vies naturals d'entrada a aquest tipus d'estudis. Val a dir però que en el cas dels CFGS el 32% dels alumnes ha accedit via prova o curs específic mentre que a CFGM aquest percentatge significa el 14%. Aquest fet ve a evidenciar la permeabilitat dels estudis d'FP, sobretot en el cas del CFGS, que esdevé una sortida natural via prova d'accés o curs específic per als titulats en CFGM.

Distribució per edats i tipus de curs

FAMÍLIES PROFESSIONALS I TITULACIONS

16

■ Sanitat, Serveis a les persones i Informàtica i comunicacions les més demandades

Els estudis d'FP s'organitzen en famílies professionals. A Barcelona hi ha una oferta de 22 famílies professionals¹ (LOE + LOGSE) que aglutinen un total de 117 titulacions, 40 de grau mitjà i 77 de grau superior. Així doncs, apreciem que hi ha més diversitat d'estudis en els CFGS que en els CFGM.

- Famílies professionals disponibles per a titulacions de CFGM: 19
- Famílies professionals disponibles per a titulacions de CFGS: 21

Les famílies professionals amb més alumnes són: *sanitat, serveis a les persones i informàtica i comunicacions*. Aquestes famílies professionals agrupen el 37% del total d'alumnes d'FP.

Cursos amb més alumnes CFGM	Cursos amb més alumnes CFGS
- Cures auxiliars d'infermeria - Sistemes microinformàtics - Gestió administrativa	- Educació infantil - Administració i finances - Animació d'activitats físicoesportives
Cursos amb menys alumnes CFGM	Cursos amb menys alumnes CFGS
- Vídeo discjòquei i so - Emergències sanitàries - Forneria, pastisseria i confiteria	- Gestió forestal i del medi natural - Paisatgisme i medi rural - Radioteràpia

Per contra, les famílies professionals amb menys alumnes són: *seguretat i medi ambient, fusta moble i suro i edificació i obra civil*. Aquestes famílies professionals agrupen el 1,2% del total d'alumnes d'FP.

■ Connexió entre matrícula i sectors econòmics estratègics de Barcelona

Prenent com a referència els sectors econòmics estratègics de Barcelona², reflex de la diversificació de l'activitat econòmica de la ciutat i caracteritzats pel fet de ser sectors tant emergents com consolidats, assenyalats com els motors de desenvolupament actual i futur de Barcelona, s'ha elaborat una concordança entre aquests sectors estratègics i el volum de matrícula d'FP que s'associa. Aquesta informació té l'objectiu de valorar fins a quin punt l'oferta d'FP s'ajusta de cara a donar una resposta als sectors econòmics cridats a ser font de nova ocupació.

La dades assenyalen que la matrícula d'FP està molt adaptada a certs sectors econòmics estratègics tals com **medicina i salut, TIC, turisme i mèdia**, sectors, sobretot Turisme i Sanitat, molt consolidats a la ciutat.

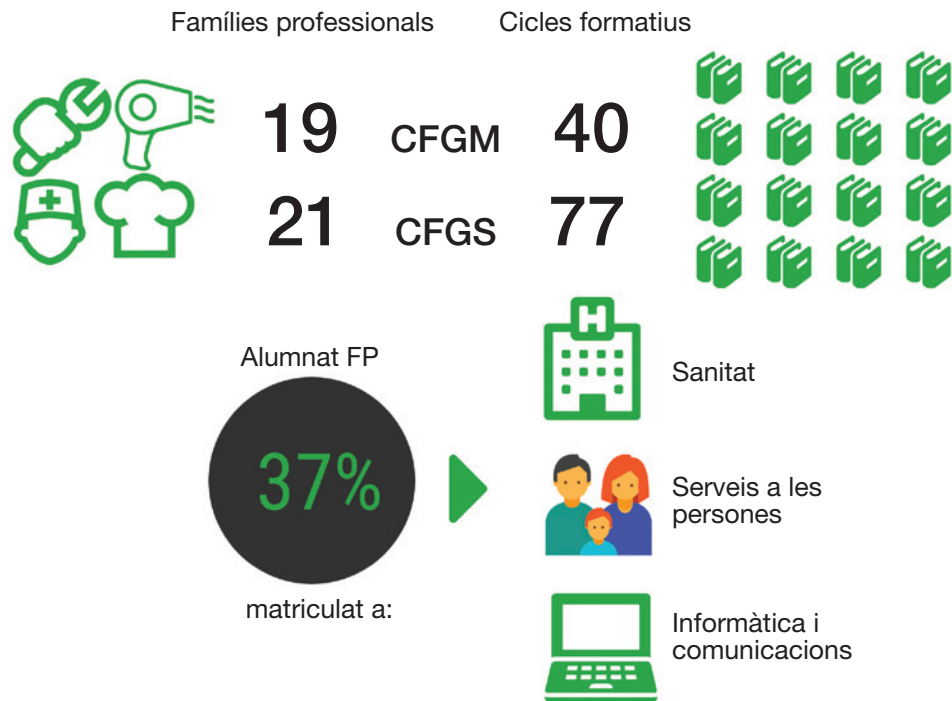
En el cas dels sectors estratègics **agroalimentari, medi ambient, mobilitat i aeronàutica i logística i transport de mercaderies** la matrícula d'FP relacionada presenta volums més baixos. Val a dir que és precisament en aquests sectors que cal un treball més intens per nodrir de professionals a sectors emergents que demandaran paulatinament més treballadors qualificats en els seus camps.

Val a dir que la matrícula dels CFGS està millor adaptada als requeriments dels sectors estratègics de la ciutat.

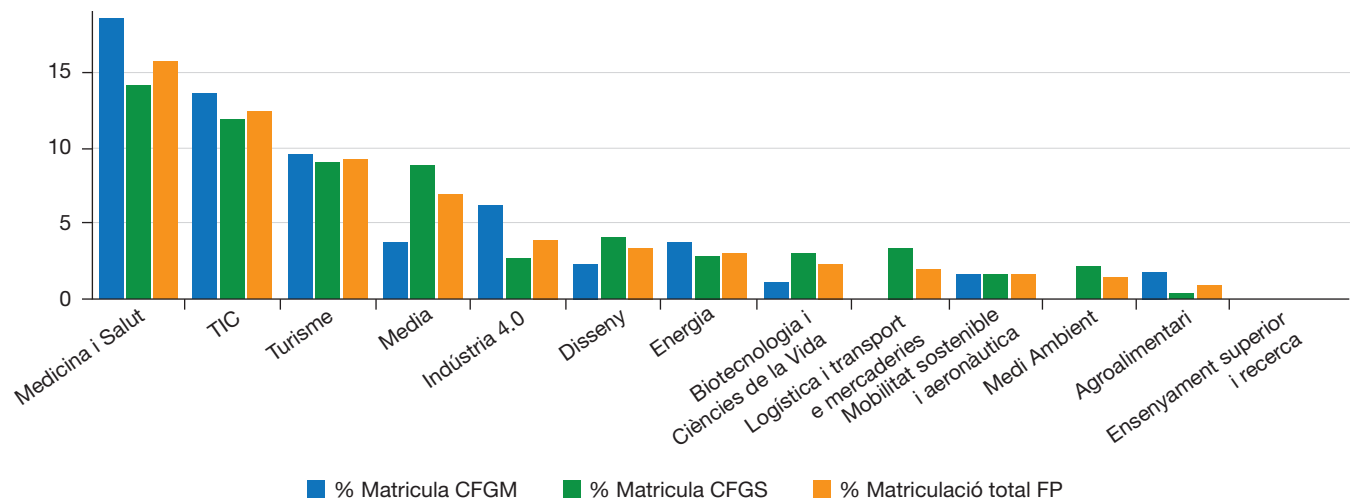
¹ A Catalunya n'hi ha un total de 24 famílies professionals: *marítimopesquera i indústria extractiva* no s'oferten a la Barcelona.

² Per més informació <http://w42.bcn.cat/web/cat/per-que-barcelona/sectors-estrategics/>

Famílies professionals i cicles formatius

% Matriculació associada als Sectors Econòmics Estratègics de BCN

CONTRAST OFERTA I DEMANDA DE CICLES

■ Major demanda en centres públics

Al primer curs d'FP els centres sostinguts amb fons públics (centres públics i concertats) reben un total de 19.258 demandes de places a primer curs. D'aquestes demandes el 73% s'efectuen a centres públics i un 27% a centres privats mentre que l'oferta de places de primer curs es localitza en 59% centres de titularitat pública i en un 41% en centres concertats. Aquestes dades apunten a diversos fets: 1) Els futurs alumnes prefereixen preinscriure's majoritàriament en centres de titularitat pública 2) l'escola concertada rep fluxos importants d'alumnes que no han aconseguit plaça a l'FP pública.

Titularitat	Oferta	Demanda	Saldo net
1r curs FP Pública	8.622	14.093	-5.471
1r curs FP Concertada	5.961	5.165	+796
Total	14.583	19.258	-4,675

De fet, si analitzem les dades brutes de preinscripció s'observa que mentre existeix un dèficit estructural (i històric) de places públiques, que actualment ascendeix a 5.471 places, a l'escola concertada es dona un excedent de places no cobertes de gairebé 800 places.

Aquestes dades no apunten a que a Barcelona hi hagi un dèficit de places d'FP, el fet que existeixin places d'FP concertades vacants així ho apunta. Aquestes 4.675 sol·licituds no cobertes poden haver derivat en matriculacions a l'escola privada (de la qual no hi ha disponibilitat de dades públiques de preinscripció), en altres cursos formatius, casos d'alumnes que no aconsegueixen el títol corresponent per finalment matricular-se, alumnes que s'han matriculat a varis tipus d'estudis, com per exemple a Batxillerat i alhora a CFGM, i que, finalment, han optat pels estudis no professionalitzadors, o també pot ser que en el darrer moment no hagin formalitzat la matriculació per algun altre motiu.

■ Places a indústries no cobertes

També cal tenir en compte que no tots els cicles tenen un equilibri similar entre oferta i demanda, generant així una situació que sovint no es correspon amb molts casos particulars de cicles o famílies professionals amb ofertes i demandes molt descompensades.

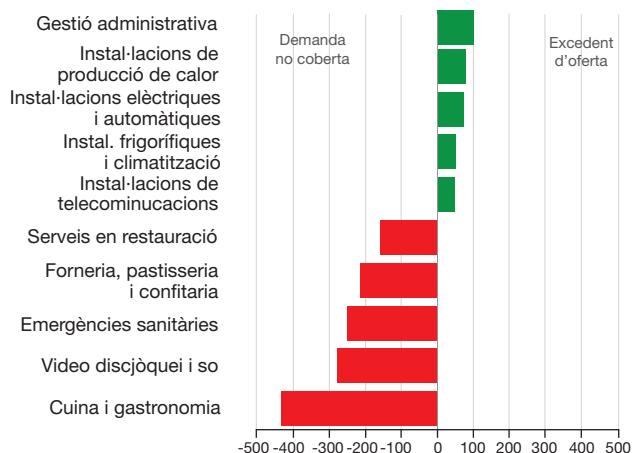
De fet, la xifra de 4.675 de la taula anterior és el fruit de la diferència agregada de totes les demandes ateses i desateses sense tenir en compte els desequilibris entre oferta i demanda dels cicles amb desajustos importants en aquest sentit (hi ha alguns que tenen excedents d'oferta i altres dèficit). Així, les dades apunten a un total de 6.491 sol·licituds de demanda de preinscripcions no cobertes entre CFGM i CFGS alhora que 1.816 places, majoritàriament concertades, no han estat ocupades.

	Demandes no cobertes	Oferta excedent
CFGM	2.270	810
CFGS	4.221	1.006
Total	6.491	1.816

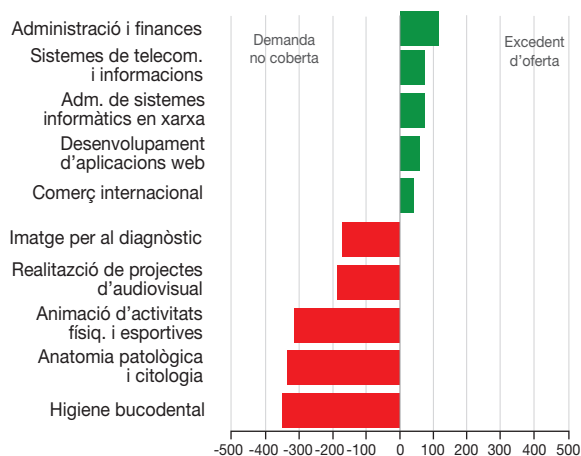
Als gràfics anteriors es pot observar alguns desequilibris en l'oferta i la demanda de cicles formatius a la ciutat. També s'hi pot observar que l'oferta i demanda dels CFGS es troba més equilibrada que en el cas dels CFGM. Aquest fet és degut en part a la funció reequilibradora de l'oferta totalment privada, ja que és més present als CFGS que als CFGM.

En el cas dels cicles més descompensats en relació a la demanda destaquen els casos dels excedents d'oferta dels CFGM. En aquest sentit, s'identifiquen places no cobertes a diferents cicles d'instal·lació com és el cas *d'instal·lacions de producció de calor, elèctriques i automàtiques, frigorífiques i climatització i de telecomunica-*

CFGM: Cicles més descompensats en relació a la demanda 1er curs

CFGS: Cicles més descompensats en relació a la demanda 1er curs

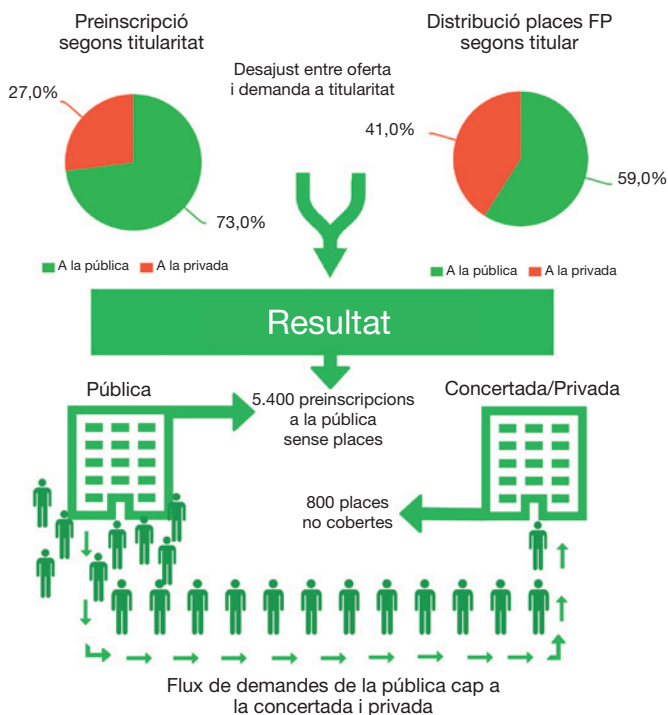
cions. Aquest fet contrasta amb la demanda creixent i no coberta de mà d'obra especialitzada en aquest sector, el de les instal·lacions industrials. Com ja s'ha apuntat en alguns treballs de la Fundació BCN Formació Professional¹ aquest fet pot estar relacionat amb la imatge gene-

ral, desfasada i gens ajustada, de les sortides professionals que aquestes titulacions donen lloc.

En el cas dels cicles més descompensats dels CFGS destaquen un conjunt de titulacions concretes relacionades amb la informàtica. En aquest cas concret, també destaquen per ser les titulacions amb més places lliures juntament amb *administració i finances*. En aquesta una de les raons per explicar aquest volum de places no ocupades en titulacions relacionades amb les noves tecnologies i associades col·lectivament a una bona inserció pot ser degut a una sobre planificació de places donada la importància a nivell global que la informàtica té per al desenvolupament econòmic futur. De fet, cal esmentar que la família professional *informàtica i comunicacions* és la tercera amb més alumnat matriculat i suposa gairebé un 11% del total d'alumnes d'FP de Barcelona.

19

Preinscripció a la FP de Barcelona

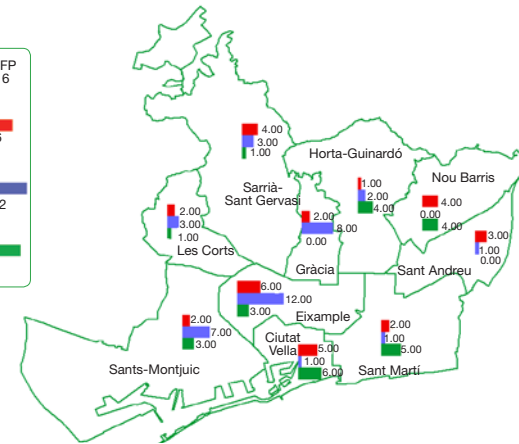
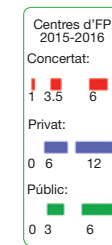

¹ Estudi sectorial de fabricació mecànica <http://www.fundaciobcnfp.cat/index.php/ca/observatori-fp2/90-informes-sectorials> i la Taula sectorial Indústria 4.0

Anuari de la Formació Professional a Barcelona 2015

Ofertes per districtes

Centres d'FP segons titularitat per districtes

Perfil alumnat FP

CFGM

**12.200
Alumnes**

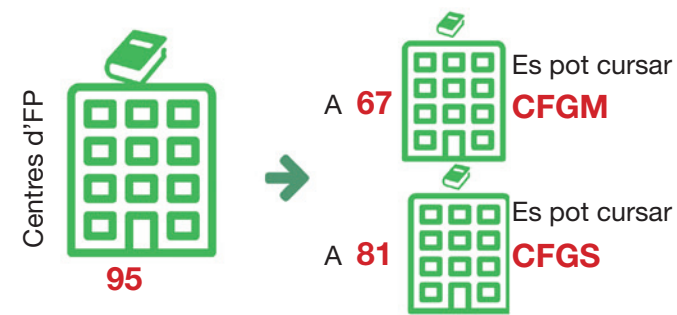
36%	Proporció alumnat FP	64%
38%	Dones	46%
20,8	Mitjana d'edat	23,2
47%	Estudia a centres públics	43%
70%	ESO -Accés via - Batxillerat	51%
16%	Nacionalitat Estrangera	8%
1%	Han participat en mobilitat	1%

CFGS

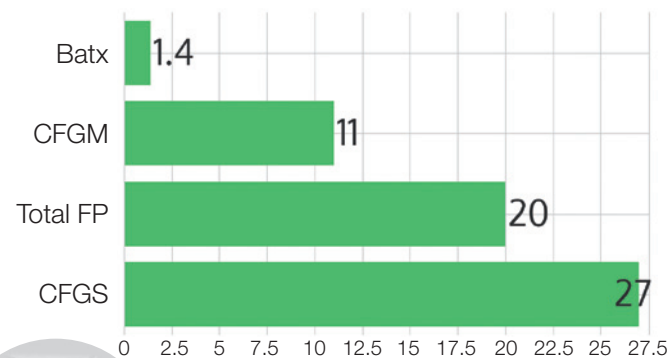
**21.700
Alumnes**

Oferta d'FP Inicial a Barcelona

Matriculació

Evolució (%) alumnat 2010-11 / 2014-15

Famílies professionals

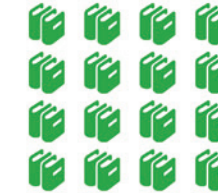
Famílies professionals Cicles formatius

19
21

CFGM
CFGS

40
77

Alumnat FP

37%

matriculat a:

Sanitat

Serveis a les
persones

Informàtica i
comunicacions

Factors clau per a la millora de l'ocupabilitat

FP Dual

**36 cicles FP Dual
a Barcelona**

- ✓ Millora temps aprenentatge
- ✓ ↑ Hores d'estada a empresa

Adaptacions curriculars

**10 adaptacions
curriculars**

- ✓ Orientació sectorial
- ✓ Coneixements especialitzats

Mobilitat internacional

**245 alumnes
mobilitzats**

- ✓ Experiència molt valorada
- ✓ ↑ Competències transversals

MILLORA DE L'OCUPABILITAT

20

Aprendre a través de la pràctica (*Learning by doing*) és una de les característiques definidores de la formació professional. Aquest és un dels aspectes essencials i de valor afegit que contribueixen a millorar l'ocupabilitat de les persones que cursen aquests estudis. L'FP, i en major mesura des del desplegament de l'FP en alternança, amb la modalitat dual¹, permet adquirir els continguts curriculars a l'aula i aplicar-los en els centres de treball. Alhora, l'FP està adaptant els continguts formatius a les necessitats del teixit productiu de la ciutat de Barcelona. Aquestes orientacions i adaptacions curriculars² són el segon element que contribueix a incrementar les probabilitats de trobar feina vinculada amb els estudis i alineada amb les necessitats de l'empresa. Per últim, però no menys important, cal parlar de la mobilitat internacional dels estudiants d'FP, tercer element que contribueix a millorar els nivells d'inserció³ dels graduats en FP. Així doncs, podem pensar que la combinació de l'FP-dual, les adaptacions curriculars i la mobilitat internacional comencen a oferir uns nivells d'excel·lència que el mercat de treball i, per tant, el teixit productiu, comença a valorar.

■ FP dual incrementa l'aplicabilitat

L'aposta per la formació en alternança en la modalitat dual en el marc de les mesures flexibilitzadores contribueix a augmentar significativament el temps d'aprenentatge a l'empresa. Aquesta modalitat incrementa el nombre d'hores

notablement i integra dues fases l'estada a l'empresa: la primera centrada en unes 80/100 hores no remunerades i equiparables a part d'unes pràctiques FCT (formació en centres de treball) en la qual es pot veure una valoració tant per part de l'empresa com de l'alumne de la idoneïtat de continuar fent la formació dual i una segona on l'alumne és donat d'alta a la seguretat social i on ja sigui a partir d'un contracte de treball per a la formació i l'aprenentatge realitzarà les pràctiques en un temps mínim d'1 any o bé per l'opció de la beca també remunerada amb una durada d'entre 2 i 10 mesos per curs amb possibilitat de pròrroga.

Al llarg del curs 2014-2015 estan impartint la modalitat dual 19 centres d'FP dels quals el 58% (11) són de titularitat pública i s'han ofertat en un total de 29 cicles de 23 titularitats diferents. Aquestes xifres mostren el desplegament gradual de l'FP dual a la ciutat de Barcelona.

■ La mobilitat internacional augmenta la probabilitat de trobar feina

Les beques de mobilitat internacional contribueixen a l'ocupabilitat de les persones que participen en programes europeus: 2 de cada 3 participants afirmen que la beca ha estat un factor clau per a la seva inserció laboral i els aspectes claus que esmenten són una major experiència professional i una millora de les seves competències transversals. Així ho confirma l'estudi *La mobilitat dels estudiants de formació professional de Barcelona (2011-2013). Una inversió de futur*⁴.

Aquest any 2015 han realitzat una estada formativa un total de 245⁵ estudiants/graduats en FP dels quals el

¹ Per més informació de l'FP-dual; <http://ensenyament.gencat.cat/ca/arees-actuacio/empreses-fpdual>

² Les adaptacions curriculars impulsades pel Departament d'ensenyament estan integrades en el marc de les Mesures flexibilitzadores. Per més informació; http://queestudiar.gencat.cat/ca/estudis/formacio_professional/mesures_flexibilitzadores/

³ Blanes, M;Castillo, J; Punyet, A: *La mobilitat dels estudiants de formació professional de Barcelona (2011-2013). Una inversió de futur* (2015) Fundació BCN Formació professional. www.fundaciobcnfp.cat

⁴ Per més informació <http://www.fundaciobcnfp.cat/index.php/ca/publicacions/760-estudi-la-mobilitat-dels-estudiants-d-fp-a-barcelona-2011-2013>

⁵ L'any 2014 van participar en els programes de mobilitat 351 persones.

64% són de CFGS i el 36% de CFGM. Cal esmentar que el nombre de persones s'ha reduït significativament (-106): aquesta disminució respon al canvi de criteri a l'hora d'atorgar el finançament per part de la Unió europea. Si els criteris en els programes Erasmus se centraven en el nombre de graduats en un CFGS, condició que ens era favorable per ser el primer amb població amb aquest nivell formatiu, amb el desplegament de l'Erasmus + el criteri va passar a ser demogràfic: el de la població de cada país. Amb aquesta distribució ha quedat més equitativa si ho comparem amb les dades de l'Anuari de l'FP 2014 (70% i 29% respectivament). Pel que fa al perfil comentar que les dones participen més que no pas els homes (59% i 41% respectivament) en els diferents projectes de mobilitat internacional. Aquesta xifra és d'esperar ja que en els cicles professionals de grau superior hi trobem una major presència de dones. Respecte a l'edat, apreciem que el rang d'edat en ambdós nivells formatius és el comprès entre els 18 i els 25 anys (67% en CFGS i 72% en CFGM). Per famílies professionals veiem que excepte la de *seguretat i medi ambient* totes han participat en programes de mobilitat i, per tant, aquest valor afegit esmentar anteriorment està integrat en termes globals de l'FP i també proporcionalment; les tres famílies amb més nombre de matriculats són les que presenten un major percentatge d'estudiants/graduats mobilitzats; Serveis socioculturals a la comunitat (16%), Hoteleria i Turisme (14%), Comerç i màrqueting i Administració i gestió (11%). Les destinacions principals són ciutats de Regne Unit (24%), Alemanya (17%) i França (16%). En termes globals s'han internacionalitzat perceptors de beques de mobilitat en 62 ciutats de 13 països diferents.

■ Adaptació al teixit productiu: adaptacions curriculars

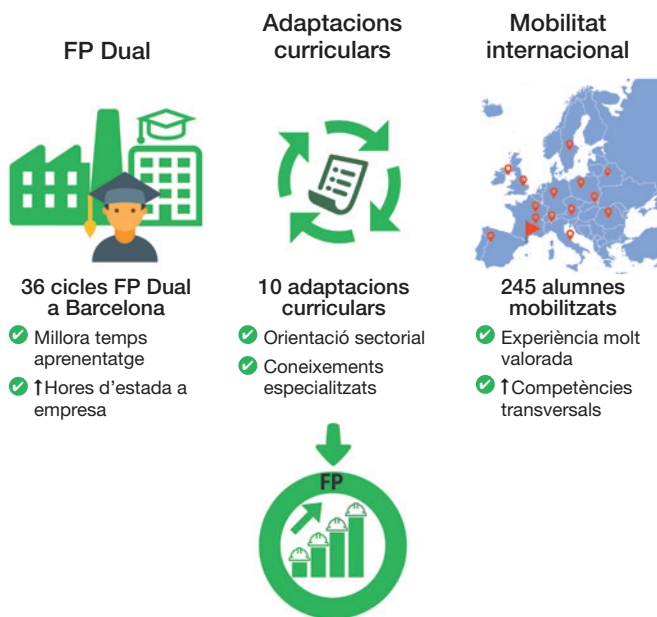
Degut als diferents ritmes entre el món productiu i la societat i el món educatiu, s'han impulsat les adaptacions curriculars amb l'objectiu d'incorporar resultats d'aprenentatges i continguts en el currículum que permetin do-

nar resposta a necessitats específiques d'un determinat sector professional relacionat amb el cicle formatiu.

Cal esmentar que durant aquest any acadèmic 2014-2015 s'han realitzat 10 adaptacions curriculars a Barcelona per part del Departament d'ensenyament:

CFGM	Gestió administrativa (Àmbit jurídic)
CFGM	Activitats comercials (productes frescos)
CFGM	Mecanització (Manteniment i reparació en rellotgeria)
CFGM	Manteniment electromecànic (vaixells d'esbarjo i serveis portuaris)
CFGS	Sistemes electrotècnics i automatitzats (instal·lacions elèctriques i comunicacions del vaixell)
CFGS	Projectes d'edificació (rehabilitació i restauració)
CFGS	Guia, informació i assistència turístiques (animació turística)
CFGS	Desenvolupament d'aplicacions multiplataforma (videojocs i oci digital)
CFGS	Documentació i administració sanitàries (gestió de dades)
CFGS	Laboratori clínic i biomèdic (recerca)

Factors clau per a la millora de l'ocupabilitat

LA TRAJECTÒRIA LABORAL DELS GRADUATS EN FP

22

Quines són les trajectòries laborals dels graduats en FP? Presenten unes condicions laborals més favorables que la de persones amb altres nivells formatius? El mercat de treball els valora igual o més que a les persones amb estudis universitaris? Aquestes i unes altres preguntes són les que volem respondre a partir dels principals components del mercat de treball: la inserció, la permanència i l'exclusió.

■ Els graduats en CFGS tenen bons nivells d'inserció

La inserció al mercat de treball es pot realitzar de dues formes; a través de compte propi o a través de compte d'altri. El treball per compte propi, o dit d'una altra forma, l'emprenedoria, s'ha d'analitzar majoritàriament des del punt de vista de l'emprenedor amb estudis universitaris i hi ha poca informació sobre l'emprenedoria en l'FP. Des de l'Observatori de l'FP es va analitzar la iniciativa emprenedora per nivells d'estudis¹ a partir de les dades del GEM-Catalunya.² Els principals resultats obtinguts mostraven que la proporció d'emprenedors amb estudis d'FP va créixer entre l'any 2008 (19,40%) i el 2012 (27,45%) i també el pes d'emprenedors graduats d'FP naixents que passa del 2,61% al 2010 al 5,45% al 2012. Una altra dada rellevant sobre el valor econòmic que els emprenedors d'FP generen és el fet que un 28,6% dels emprenedors consolidats amb estudis d'FP declaren tenir ingressos per sobre dels 40.000€ anuals.

No obstant, certament, el pes dels emprenedors es desconeix però en termes globals bona part dels graduats professionals opten per a inserir-se per compte d'altri. Les dades de l'Enquesta d'Inserció laboral dels recentment graduats a Barcelona mostra que el 44,3% està treballant o treballant i estudiant al cap de 6 mesos d'haver-se graduat, el 42,3% continua estudiant i només un 13,4% declara estar a l'atur. La principal via d'inserció l'any 2015 i també en els darrers anys és la xarxa personal en gairebé un 26% seguit de l'autocandidatura i l'empresa de pràctiques és la tercera via (22% entre els CFGM i un 17% en els CFGS). Un aspecte important que cal esmentar és el fet que el 67% dels recentment graduats en un cicle mitjà està treballant d'allò que ha estudiat i en el cas dels graus superiors el 64%. Aquestes xifres són força positives ja que evidencien una qualificació equitativa en relació als estudis cursats. Quant al salari que declaren percebre tant els de CFGM com de CFGS diuen percebre entre 900 i 1.200€ mensuals.

Les dades de contractació ens mostren les condicions en què els graduats s'insereixen en el mercat laboral. La contractació entre els graduats en FP s'ha mantingut estable des de l'any 2007 (entorn al 14% de les contractacions totals) i aquest any 2015 s'han recuperat els nivells de contractació d'abans de la crisi econòmica. Ara bé, s'observen tendències rellevants que cal esmentar: la tendència creixent de la contractació de les persones amb estudis superiors, tant graduats d'FP-CFGS com universitaris i postuniversitaris, i també de les persones amb estudis generals bàsics. En contraposició els nivells intermedis d'FP-CFGM i batxillerat experimenten una tendència negativa. Aquesta doble tendència mostra la polarització del mercat de treball i que ve confirmada pel menor percentatge de temporalitat dels dos extrems: les persones amb estudis universitaris (83%) i amb estudis primaris (85%).

¹ L'activitat emprenedora de les persones amb estudis d'FP: <http://www.fundaciobcnfp.cat/index.php/ca/publicacions/675-tribunafp>

² En aquest enllaç podeu conèixer més sobre GEM - Catalunya; <http://gem.uab.cat/es/>

■ Les persones amb estudis de CFGS i universitaris millor nivells d'ocupació

Les dades de l'EPA pel primer trimestre de l'any 2016 ens mostren que a un major nivell formatiu li corresponen uns majors nivells d'ocupació i, per tant, menors nivells de desocupació; mentre les persones amb estudis superiors, tant d'FP de grau superior com universitàries i postuniversitàries tenen unes taxes d'atur del 9% les persones amb altres nivells inferiors se situen en

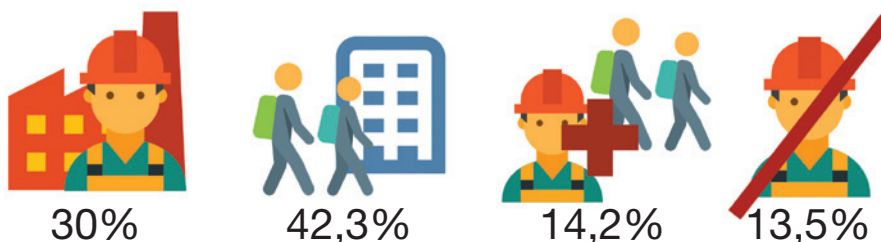
valors d'atur del 15% i el 25%. Així doncs, cal esmentar que el mercat valora les persones amb estudis superiors i entre elles s'inclouen les persones que han cursat un CFGS.

En conclusió, les dades confirmen la tendència ja anunciada des de fa anys tant per l'OCDE com per la Unió europea sobre el fet que els llocs de treball seran ocupats per les persones amb uns nivells formatius superiors i especialitzats: els CFGS i els universitaris estan sent valorats, en canvi no sembla que valori tant els CFGM.

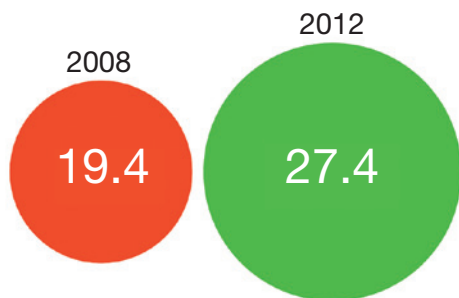
23

Trajectòries laborals titulats en FP

Als 6 mesos de la graduació...

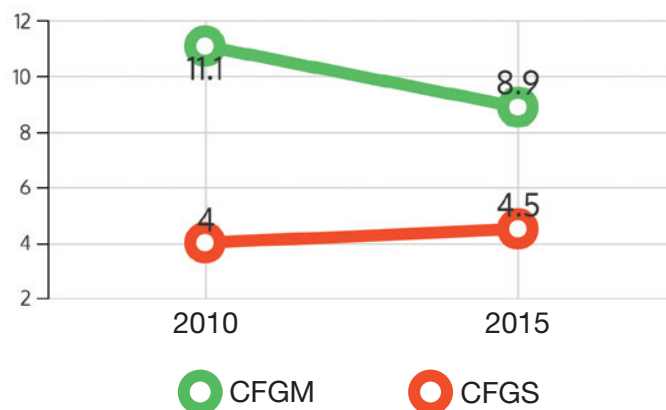

(%) Emprenedors amb FP

28% dels Emprenedors amb FP declara guanys anuals superiors a **40Mil €**

(%) Contractats amb FP

OFERTES DE FEINA VINCULADES A L'FP

24

Si en l'apartat anterior es feia referència a la trajectòria de la població graduada en FP, en aquestes línies s'aporta informació sobre les vacants de llocs de treballs al llarg de l'any 2015: quins perfils sol·liciten les empreses o els ofertants d'ocupació?

■ Poca concreció en els requeriments de les ofertes laborals

El Portal de *Feina Activa* va registrar un total de 32.652 llocs de treball ofertats a la província de Barcelona, dels quals si observem les dades per nivells formatius apreciem que un 29,3% no especifiquen el nivell formatiu, un 30,1% requereixen professionals amb estudis primaris, un 27,5% estudis secundaris i només un 13,1% estudis postsecundaris. Aquestes xifres ens evidencien una demanda de treballadors de nivells formatius baixos. Aquestes mateixes dades per nivells professionals mostren que el 60% són tècnics sense una categoria laboral determinada, mentre que el 40% restant sí està vinculat a nivells professionals concrets.

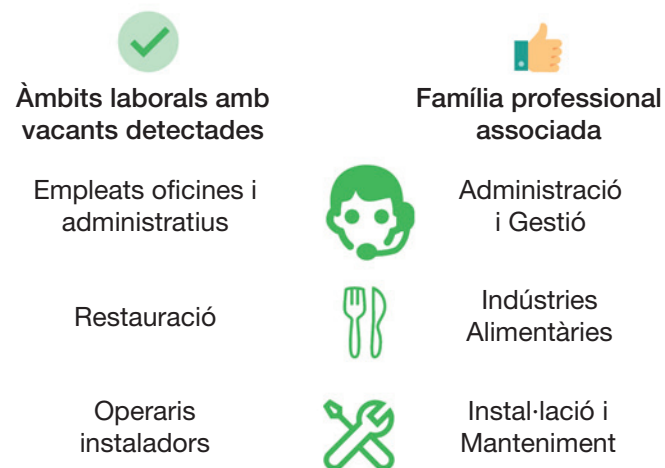
Davant d'aquest escenari el primer que ens podem preguntar és: els ofertants de llocs de treball no especifiquen els criteris de selecció dels candidats per algun motiu en concret? Com és que els ofertants de llocs de treball no sol·liciten treballadors especialitzats ja siguin d'FP o altres qualificacions específiques?

■ Els operaris, instal·ladors etc. més increment en el nombre de vacants

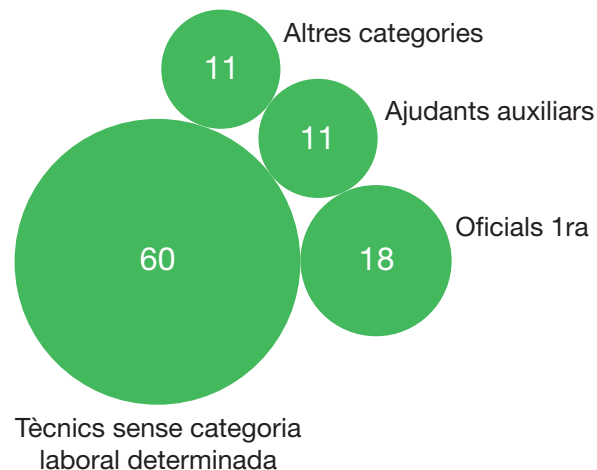
Ara bé, si apreciem la distribució segons la classificació catalana d'ocupació (en endavant CCO2011) apreciem que les vacants són clarament identificades amb alguna de les famílies professionals que ofereix la formació professional: els empleats d'oficina, els administratius respondria a la família d'administració i gestió de l'FP, treballadors de restauració a la d'indústria alimentària, els operaris, instal·ladors, etc. a la d'instal·lació i manteniment. Per tant, totes aquestes vacants haurien de requerir d'una acreditació directament relacionada amb els estudis d'FP. Un aspecte a comentar és l'increment d'ofertes laborals vinculades a les famílies professionals d'instal·lació i manteniment o de fabricació mecànica, les quals, contràriament, tenen una baixa demanda de matriculació tal com s'ha observat en l'apartat de famílies professionals d'aquesta revista. Així doncs, els cicles relacionats amb la indústria tot i presentar vacants laborals no hi ha demanda per part del jovent.

En definitiva el que ens mostren les dades és la poca concreció de les ofertes laborals existents a la província de Barcelona; caldria doncs conèixer si aquest fet és per desconeixement dels perfils professionals vinculats a l'FP per part de les empreses o no.

Ofertes de feina vinculades a FP

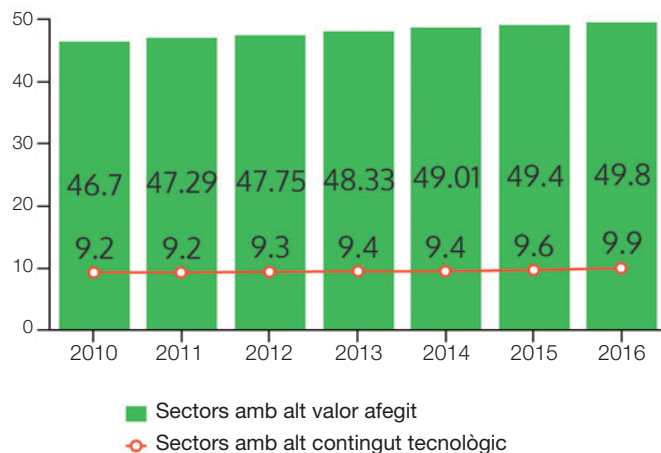

(%) Nivells professionals demandats a BCN 2015 via Feina Activa

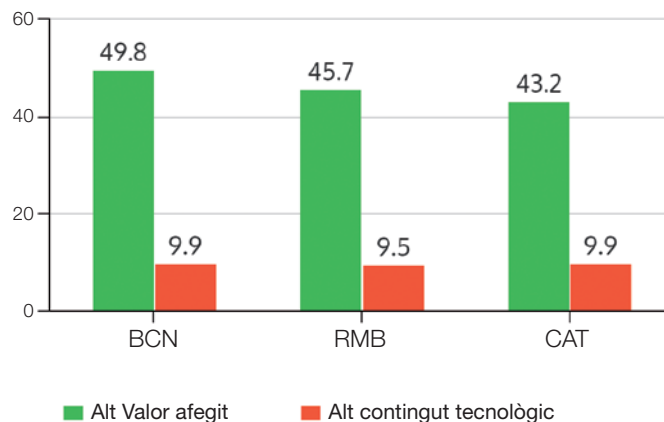

25

(%) Ocupació en sectors d'alt valor afegit i alt contingut tecnològic a BCN

(%) Ocupació en sectors d'alt valor afegit i alt contingut territoris de referència

CONTINUACIÓ D'ESTUDIS

26

■ Més de la meitat opten per continuar estudiant, menys que al 2010.

Un 56% dels recents titulats en FP l'any 2015 continuen estudiant. Aquesta xifra s'ha reduït respecte l'any 2010¹, on gairebé el 60% dels recents titulats continuen estudiant. Entre els titulats de CFGM i de CFGS hi ha diferències en aquest aspecte, mentre que entre els de CFGM continuen estudiant el 66% dels titulats, entre els de CFGS aquesta xifra representa el 52%. En tot cas, més de la meitat dels recentment graduats en FP opta per seguir estudiant.

Respecte l'any 2010 s'aprecia un canvi de tendència: s'ha incrementat el pes dels recentment graduats que opten pel mercat de treball (ja sigui perquè treballen o perquè estan en recerca de feina) en detriment dels que continuen estudiant.

Les passarel·les existents més utilitzades són la dels recents titulats en un CFGM que opten per continuar els seus estudis de grau superior ja sigui via de les proves d'accés o pel curs CAS i entre els recents titulats de CFGS opten per una altra titulació de CFGS o l'accés a la universitat.

■ La preinscripció a la universitat s'ha incrementat des de l'any 2007

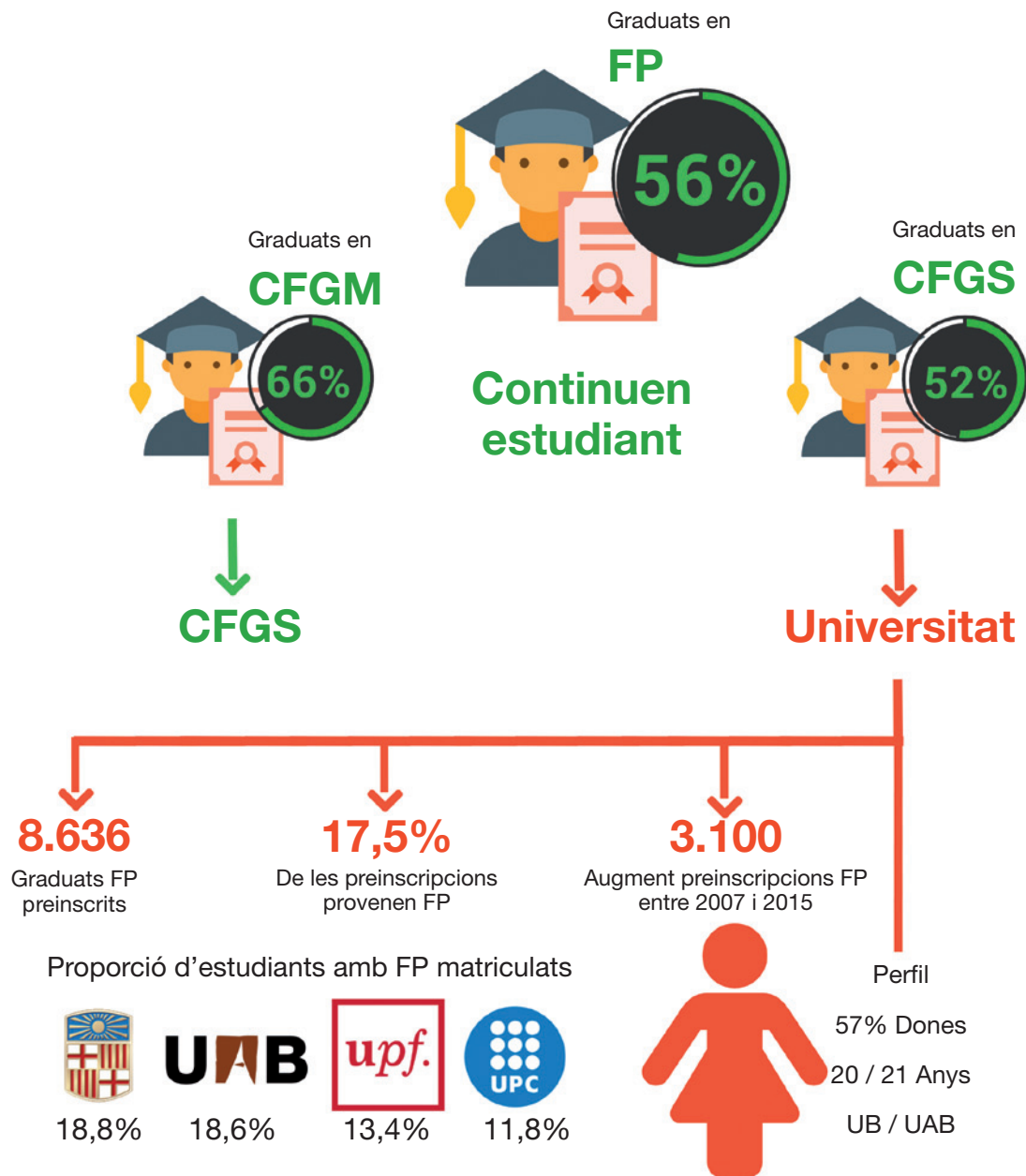
El 2015 ha estat l'any en què més alumnes d'FP, 8.636 en total, han efectuat una preinscripció a la universitat. Aquesta xifra representa el 17,5% del total de persones preinscrites a estudis universitaris a Catalunya. El nombre de preinscrits procedents d'FP s'ha incrementat des de l'any 2007 en 3.100 persones, el que significa un increment proporcional del 56% i en un increment interanual mig de prop de 400 titulats en FP preinscrits.

Aquestes xifres confirmen la tendència creixent, des de l'any 2007 a contemplar l'FP com una via útil i en molts cops sortida natural, i cada cop més emprada, d'accés a la Universitat.

Aquests titulats en FP que volen accedir a la Universitat són majoritàriament dones (57%) i les edats més comunes són els 20 i els 21 anys.

En termes d'universitats, la UB i la UAB són les que registren un major número absolut i proporcional d'alumnat procedent d'FP ja que al voltant d'un 18,5% dels alumnes d'aquestes universitats procedeixen de titulacions d'FP, a la UPF els titulats en FP representen el 13,4% i a la UPC trobem la menor xifra absoluta i relativa d'estudiants procedents de l'FP, un 11,8%.

¹ Anuari de la Formació Professional a Barcelona 2010. Disponible en el web www.fundaciobcnfp.cat en l'apartat de l'observatori

ABANDONAMENT

28

■ Els estudiants de CFGM també abandonen

L'abandonament escolar prematur (en endavant AEP) a l'FP es produeix sobretot entre primer i segon de CFGM (37%). Aquesta pèrdua d'alumnat ve motivada en molts casos per una no assistència de l'alumne a classe o exàmens, problemes disciplinaris o també per una diferència entre expectatives i realitat de continguts que l'alumne es troba en començar el curs.

Abandonament per cicles formatius

Cicle	Matriculats 1r -curs 2013-2014	Matriculats 2n -curs 2014-2015	Abandonament	
CFGM	7.206	4.506	2.700	37%
CFGS	10.820	9.383	1.437	13%

Aquest darrer element, la diferència entre expectatives i realitat que es troba l'alumne a l'inici dels seus estudis sovint, és fruit d'una manca d'orientació acadèmica. És essencial que a banda dels recursos orientatius que puguin disposar els centres de secundària com tutors, orientadors escolars, coordinadors pedagògics, o a la persona responsable de l'orientació al centre, les famílies i alumnes accedeixin a tota la xarxa¹ de recursos d'orientació que des de les instàncies públiques s'ofereixen.

Actualment, no es precisen dades públiques de l'AEP a la ciutat de Barcelona i tampoc es pot extrapolar a partir d'altres fonts estadístiques per resultar no representatives. En tot cas a Barcelona es ve desenvolupant des del 2008 el Pla integral de millora de l'escolarització i tractament de l'absentisme de Barcelona que té, entre

altres objectius d'escolarització i assistència màxima als centres d'ensenyament de les edats obligatòries, potenciar l'increment gradual d'alumnat que segueix estudis post-obigatoris, altres accions formatives i/o accions d'inserció laboral.

Formen part d'aquest Pla integral el Consorci Educació de Barcelona, el Departament d'Ensenyament, l'Ajuntament de Barcelona, la Fiscalia de Menors, el Departament d'Acció Social i Ciutadania, el Departament d'Interior (Mossos d'Esquadra) i la Diputació de Barcelona.

En tot cas, l'AEP a Catalunya ha estat molt favorable en els darrers 5 anys, reduint-se del 29% al 19%, el que significa una reducció d'un terç. Val a dir que l'anàlisi per gènere reflexa diferències importants entre homes i dones essent els homes els que registren un AEP sensiblement més elevada. La reducció de l'AEP ha estat més pronunciada entre homes, que partien d'un AEP del 34,8% al 2010, que entre dones però en tot cas mai inferior al 30%. Tot i així Catalunya es troba allunyada dels objectius europeus que fixen un AEP màxim del 10% per al 2020 mentre que actualment a Catalunya és manté en el 18,9%

Evolució AEP a Catalunya

	2010	2015	EV. (%)
Dones	22,8	15,8	-30,7
Homes	34,8	21,8	-37,4
Total	28,9	18,9	-34,6

■ Programes de formació i inserció; què són i a qui es dirigeixen

Els Programes de Formació i Inserció (en endavant PFI) són de tipus voluntari i estan adreçats a **joves d'entre 16 i 21 anys que han abandonat l'ESO sense obtenir el títol i que no es troben cursant cap altre estudi**. L'objectiu

¹ Per més informació: http://www.edubcn.cat/ca/suport_educatiu_recursos/orientacio_transicions/documents_i_materials_del_grup_de_treball_dorientacio/guies_de_recursos

d'aquest programes és que el jove torni a accedir al sistema educatiu a través d'un programa específic d'FP, amb una durada d'un curs acadèmic, per tal de millorar el seu accés al mercat laboral.

Existeixen diversos tipus de PFI depenent de l'entitat que els porti a terme: 1) Plans d'iniciació professional (PIP), que es realitzen en instituts de titularitat del Departament d'Ensenyament i en centres docents privats i establiments de formació autoritzats. 2) Plans de transició al treball (PTT), organitzats en col·laboració entre el Departament d'Ensenyament i les administracions locals. 3) Programes de formació i aprenentatge professional (FIAP), realitzats en els instituts de titularitat del Departament d'Ensenyament.

■ Increment dels joves que fan PFI

A Barcelona durant el curs 2014-15 van cursar un programa PFI un total de 1.513 joves. Aquesta xifra reflecteix un augment significatiu des del curs 2007-08 d'aquest alumnat doncs 367 joves van cursar aquest tipus d'opció formativa. Aquesta evolució no significa necessàriament un augment del col·lectiu de joves que abandonen de manera precoç el sistema educatiu sinó més aviat la creació de nous recursos per part de l'Ajuntament per atendre les necessitats d'aquest col·lectiu que es van deixar d'oferir per altres administracions fruit de la conjuntura de crisi econòmica dels darrers anys.

29

Abandonament escolar a Catalunya 2015

15,8%

21,8%

2015

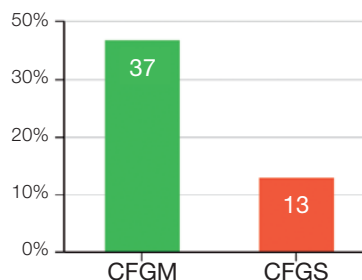
18,9%

2020

10%

Abandonament a l'FP (%)

Perfil PFI

72% Home

40%
Té 16 anys

58% Estudia a
centres públics

60%
En modalitat PIP

46% Nacionalitat
estrangera

FORMACIÓ CONTÍNUA

30

La Formació Contínua (en endavant FC) és un conjunt d'accions formatives orientades a millorar les capacitats i potenciar la requalificació de professionals amb l'objectiu de potenciar les capacitats personals i la competitiva de les empreses en base a incrementar els coneixements dels seus treballadors. Aquestes accions formatives acostumen a estar enfocades envers l'especialització en alguna matèria concreta.

■ Les dones es requalifiquen més

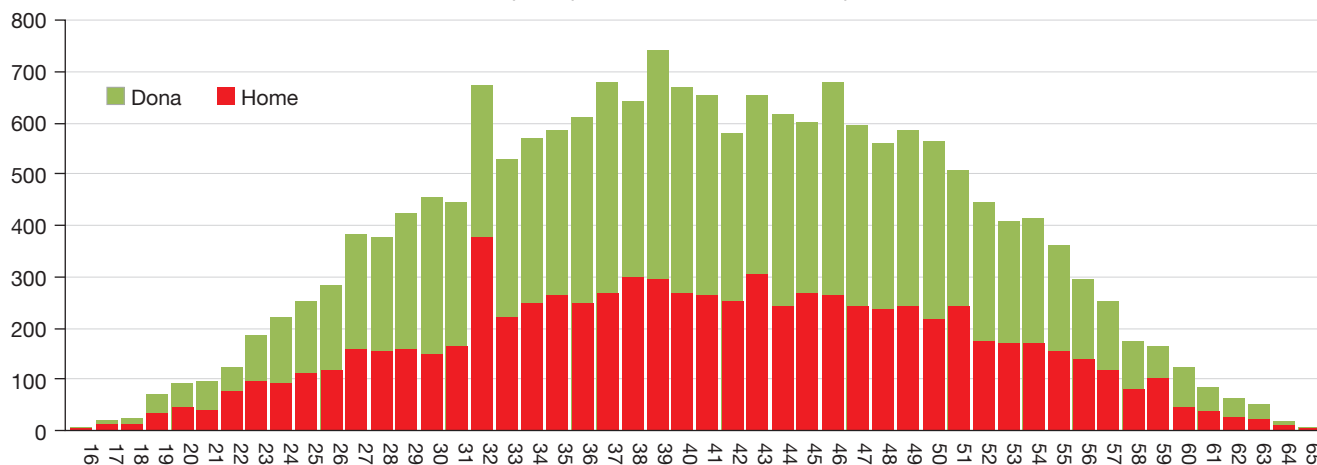
Al 2015 18.811 alumnes van cursar alguna tipologia de curs de formació contínua a Barcelona. D'aquests alumnes el 57,5% van ser dones i les edats més comunes han estat entre els 31 i 50 anys, essent la mitja d'edat de participació de 40,8 anys. Aquest fet s'explica sobretot per la funció requalificadora i de reciclatges de continguts per un sector de població que fa anys que es fa fora dels centres de formació.

De les 38 àrees professionals ofertes en destaquen especialment 4 degut al gran nombre comparatiu d'alumnes, aquestes són: Llengües estrangeres (3.583 alumnes), Administració i auditoria (3.457 alumnes), Seguretat (3.355 alumnes) i Consultoria empresarial (2.253 alumnes). En total aquestes 4 àrees professionals agrupen el 2/3 del total d'alumnat de FC de l'any 2015.

Respecte al nivell de formació, el 40% dels participants tenen estudis universitaris mentre un 24% estudis professionals (10% CFGM i 14% CFGS). Sembla doncs que aquest tipus de formació accedeix essencialment població amb elevats nivells d'instrucció, o si més no, especialitzats.

Pel que fa a la procedència dels alumnes que cursen FC a Barcelona, el 56% d'aquest resideixen a la mateixa ciutat i la resta cursen la formació telemàtica, o bé procedeixen d'altres municipis, amb el que Barcelona se situa com a pol d'atracció també d'aquest tipus de formació professionalitzadora.

Distribució participants en Formació contínua per sexe i edat

18.800

Participants en
Formació Contínua

Àrees professionals
de formació en FC

Perfil participants Formació continuada

Àrees de formació amb més participants

57%	Dones
40,8	Mitjana d'edat
24%	Amb FP
40%	Amb títol Univ.
56%	Residents a BCN
19%	Llengua Estrang.
18%	Adm. i auditoria
18%	Seguretat
12%	Consultoria Empr.

Santi Ventura – *Cap de dep. Manteniment industrial*

Sergio de Blas – *Cap d'estudis adjunt*

Oscar Torrents – *Cap de dep. Electricitat i electrònica*

L'institut Anna Gironella de Mundet és el centre que ha guanyat en quatre edicions consecutives en el Pla de Mesures d'Innovació a l'FP que impulsa projectes d'innovació. *Follow to èxit* va ser el primer projecte guanyador en el qual van construir un prototip autònom per a oferir suport als professionals en les tasques d'evacuació per emergència. El segon projecte guanyador es va centrar en la instal·lació d'un circuit frigorífic de doble temperatura amb desglaç per gas calent. La instal·lació d'un pis pilot perquè els alumnes facin pràctiques d'instal·lacions elèctriques, calefacció, aigua, domòtica i d'instal·lacions comunes de telecomunicacions va ser l'objectiu del tercer projecte finançat pel Pla de Mesures en la quarta edició. Finalment, aquesta cinquena edició han estat guanyadors amb la realització de 6 braços robòtics impresos amb 3D *printer low cost* que contribueix a assolir les competències bàsiques de forma pràctica i treballant amb la metodologia de projectes.

– Què és per vosaltres la innovació?

Per nosaltres innovar és posar en pràctica noves metodologies, projectes que siguin originals i en definitiva, trobar noves eines i al·licients que facin l'aprenentatge més atractiu i divertit als alumnes intentant evitar metodologies tradicionals com les classes magistrals unidireccionals, aconseguint una aportació en comú al coneixement i a l'assoliment de les competències necessàries de cada àrea fomentant la innovació, la motivació de l'alumnat i la superació personal.

– Creieu que s'innova en els centres d'FP de Barcelona?

En aquests moments estem a línia de fer-ho, tenim molt potencial per portar els avanços metodològics i tecnològics. Prova d'això són els projectes de la Fundació BCN Formació Professional. Hi ha moltes iniciatives que ajuden al replantejament de noves formes de treballar, a partir de concursos, cursos, col·laboracions amb empreses, noves eines app's, pissarres, PCs, mòbils, blogs... Però s'ha de dir que l'administració ha de donar un pas

endavant i promocionar més aquestes iniciatives. La innovació és una manera d'apropar els centres d'FP al món industrial, món on finalment l'alumne haurà de desenvolupar els seus coneixements i la seva vida.

– Considereu que es podria aplicar més innovació en els centres d'FP en el marc del nostre sistema educatiu?

En tot moment es poden optimitzar i millorar els processos en educació. És necessari que totes les entitats relacionades amb educació sumin per un objectiu comú. El Marc legal ho permet, però són necessaris més recursos humans i econòmics perquè la innovació es pugui implementar de forma generalitzada a tots els centres.

– Quines bones pràctiques en innovació coneixeu? Me'n pots explicar alguna?

El *Gaming*, que no es més que aprendre jugant, els treballs per projectes entre empreses i centres educatius.

En realitat des del nostre punt de vista, del que es tracta es d'ensenyar, evitant la monotonia, el discurs etern i uniforme, renunciar al pedestal que et donava una tarima com a professors, i fer un transvasament de coneixement molt més natural, didàctic i agradable. Amb aquestes pràctiques l'alumne hi mostra una implicació que multiplica el valor de les hores de classe. Aquests projectes mostren a l'alumne el valor d'allò que ha après, el motiva i l'ajuda a resoldre problemes reals.

A nivell internacional una referència és Finlàndia, pels seus resultats, i per la formació i reconeixement dels seus docents. Alemanya amb els sistemes Duals, dirigit a la FP, tenint en compte la seva organització i teixit empresarial que dista molt del que tenim de moment aquí. Queda

molta feina per fer i molta iniciativa per part de les administracions. Es necessari un pla educatiu comú, consensuat i continuat per poder avaluar els resultats, cosa que en democràcia no hem aconseguit en 40 anys encara.

– Com creieu que aquesta era tecnològica (les TICs o la indústria 4.0, per exemple) revolucionarà l'aula i la forma d'aprendre o d'ensenyar?

Ho veiem com a un canvi natural, paral·lel al canvi que pateix la nostra societat. Les anomenades generacions digitals són un fet, i les xarxes socials una nova forma de relacionar-se, per tant a l'aula no quedaran aïllades, i de forma natural serviran per implementar nous sistemes d'aprenentatge.

– Em podeu descriure com us agradaria que fos el centre d'FP del futur?

M'agradaria poder veure centres on la col·laboració dels professors i alumnes amb el món empresarial fos una realitat tangible. On les escoles rebessin suport tecnològic de les grans empreses, on la enginyeria d'èlit d'aquestes empreses tingués sinèrgies col·laboratives amb els professors. Ens agradaria deixar de fer "mini-projectes" i poder realitzar co-projectes amb les empreses privades.

Tot això requerirà un esforç que no s'inicia a les escoles, s'ha d'iniciar als Departaments d'Indústria, Treball i Educació, treballant entre tots podem fer realitat aquest futur. Crear un sistema educatiu estable i vinculat al món empresarial.

I perquè no dir-ho potser amb tot això tindríem un alumnat més motivat, un dels grans problemes del sistema educatiu en general i de la mateixa societat.

RECOMANACIONS

34

A continuació es proposen tot un seguit d'accions per tal de dinamitzar i promocionar la formació professional a la ciutat de Barcelona. Cal esmentar que aquestes propostes s'han plantejat des de la perspectiva conjuntural i possibilista i no s'han inclòs les recomanacions més de tipus sistèmiques.

■ Fer xarxa

Continuar treballant per apropar l'empresa, als centres i a la inversa. Les taules sectorials poden ser una bona eina.

- Establir col·laboracions estratègiques amb centres de recerca, empreses, universitats, etc. per posar en valor la formació professional.
- Construir entre tots els agents implicats un protocol d'actuació per a la prevenció de l'abandonament en els CFGM i l'abandonament prematur en general.
- Establir aliances internacionals per tal de compartir bones pràctiques en matèria d'FP.

■ Comunicar

- Donar a conèixer entre els centres i les empreses les mesures flexibilitzadores impulsades pel Departament d'ensenyament.
- Identificar els perfils professionals vinculats als cicles formatius perquè les persones puguin visibilitzar una ocupació.

- Millorar la informació sobre l'FP al món de l'empresa, per tal que aquesta conegui en profunditat aquests estudis i tot el que poden aportar-li en matèria de recursos humans en les diferents famílies professionals.

- Fer visible les bones pràctiques que s'estan realitzant en FP.
- Incentivar l'open data entre els agents públics i privats amb l'objectiu d'aportar dades estadístiques per a l'anàlisi de polítiques públiques en matèria d'FP.

■ Promocionar

- Incrementar la internacionalització de l'FP maximitzant la participació en programes i projectes europeus i augmentant els contactes a nivell europeu per a obtenir una oferta d'estades internacionals més ampla i diversificada.
- Incorporar les noves tecnologies a l'aula, així com les eines que ens ofereix la indústria 4.0 en el procés d'aprenentatge de l'alumnat: aquestes són eines facilitadores de construcció de coneixement de forma personalitzada, i alhora, pot suposar una motivació per a l'alumnat.
- Potenciar els CFGM a la ciutat de Barcelona des de l'excel·lència i l'equitat.
- Identificar itineraris formatius CFGM-CFGS relacionats amb ocupacions: oferir a les persones uns projectes formatius i professionals integrals.
- Fer que els centres educatius i els diferents agents que realitzen orientació de la ciutat de Barcelona incorporin la formació professional com una opció formativa de qualitat.

Altres publicacions de l'Observatori:

- Cicle de Tribunes FP:
Tribuna FP. Document de síntesi, objectius i propostes, 2011.
Un espai per la professionalització, 2010.
 - La Formació Professional davant els reptes del segle XXI.
 - La Formació Professional i l'educació superior. Tendències internacionals.
 - Formació Professional i competitivitat.
 - Cultura de centre, lideratge i planificació estratègica.
- Treball pel Canvi. Innovació sistèmica en Formació Professional. OCDE, 2010. Traducció de l'estudi de l'OCDE Working out change. Systemic Innovation in Vocational Education and Training.
- Aprenent per treballar. Una anàlisi comparada de les polítiques en formació professional en els països de l'OCDE. Traducció de l'estudi de l'OCDE Learning for Jobs. OCDE Policy Review of Vocational Education and Training, 2011.
- Anuari de la formació professional a Barcelona. Mercat de treball i Formació Professional a Barcelona (Edicions 2010, 2011, 2012, 2013, 2014).
- FCT on Plus. Avaluació de l'eficiència de la Formació en Centres de Treball, 2012.
- Els sectors econòmics emergents i la Formació Professional a la Regió Metropolitana de Barcelona.
 - Logística (2011).
 - Medi Ambient (2011).
 - Mèdia (2011).
 - Biotecnologia (2011).
 - Indústries Alimentàries (2012).
 - Energètic 2014.
 - Mòbil 2015.
- L'activitat emprenedora de les persones amb estudis d'FP: característiques i evolució. Una mirada a partir de les dades del GEM Catalunya. Fundació BCN Formació Professional (2014).
- La Mobilitat dels estudiants de Formació Professional de Barcelona (2011-2013). Una inversió de futur (2015).

Anuari

de Formació Professional
a Barcelona **2015**

**Fundació BCN
Formació Professional**

Plaça Espanya, 5 1a Planta
08014 Barcelona
Telèfon 93 413 21 01
www.fundaciobcnfp.cat

Amb la col·laboració

Generalitat de Catalunya
**Departament
d'Ensenyament**

Generalitat de Catalunya
**Departament d'Empresa
i Ocupació**

Generalitat de Catalunya
**Consorci per a la Formació Contínua
de Catalunya**

Generalitat de Catalunya
Departament d'Economia i Coneixement
Secretaria d'Universitats i Recerca

Generalitat de Catalunya
Departament de Benestar Social i Família
Direcció General de Joventut

**Ajuntament
de Barcelona**

**Consorci d'Educació
de Barcelona**
Generalitat de Catalunya
Ajuntament de Barcelona

Consell General de Cambres
de Catalunya

Amb el patrocini de:

